

Examen HAVO 2022

tijdvak 1
vrijdag 06 mei
07.30 - 11.00 uur

Nederlands

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit een tekst met 19 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 48 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Het nut van werkrituelen

- 2p 1 Hieronder staat een aantal functies genoemd:
- 1 aandacht op een controversieel aspect in de samenleving vestigen
 - 2 de directe aanleiding voor het schrijven van de tekst noemen
 - 3 een opvallende uitspraak poneren
 - 4 het maatschappelijk belang van het onderwerp formuleren
 - 5 het onderwerp van de tekst introduceren
 - 6 het onderwerp van de tekst problematiseren

Welke twee functies heeft de inleiding (1-3) van de tekst vooral, naast het wekken van de belangstelling van de lezer? *Noteer alleen de nummers.*

- 1p 2 Hoe kan het antwoord van Nadal in alinea 2 het beste gekarakteriseerd worden?
- A achterdochtig
 - B belerend
 - C strijdvaardig
 - D verdedigend

De tekst kan na de inleiding (alinea 1 t/m 3) opgesplitst worden in de volgende delen.

Deel 1: alinea 4 t/m 7

Deel 2: alinea 8 t/m 17

Deel 3: alinea 18

- 1p 3 Welk van de volgende kopjes dekt de lading van Deel 1 (alinea 4-7) het beste?
- A Betere prestaties
 - B Herhaalde gewoontes
 - C Lastige blokkades
 - D Opgelegde regels

- 1p 4 Welk van de volgende kopjes dekt de lading van Deel 2 (alinea 8-17) het beste?
- A Gevoel van beheersing
 - B Gevoel van daadkracht
 - C Gevoel van spanning
 - D Gevoel van zenuwachtigheid

- 4p **5** Alinea's hebben in een tekst een bepaalde functie, die kan worden aangeduid met bepaalde termen.
Binnen het gedeelte van alinea 4-7 heeft elke alinea haar eigen functie.
Noteer de functie van elk van deze alinea's. *Kies daarvoor steeds een andere term uit de ingekaderde lijst hieronder.*

aanleiding – afweging – bewering – bewijs – conclusie –
constatering – hypothese – karakterisering – kritiek –
oplossing – relativering – theorie – toelichting – toepassing

- 3p **6** De schrijver noemt in alinea 5, 12 en 13 de symbolische functie en de signaalfunctie van rituelen.
Wat is het verschil tussen deze twee functies?
Maak de zinnen op de uitwerkbijlage af en gebruik daarvoor maximaal 25 woorden totaal.
- 3p **7** De titel van de tekst luidt: *Het nut van werkrituelen*.
Lees Deel 2 (alinea 8-17).
Noem vier verschillende punten die de tekst noemt waaruit het nut van werkrituelen blijkt. *Gebruik maximaal 10 woorden per punt.*
- 1p **8** Een schrijver kan verschillende typen argumenten hanteren in een tekst.
Lees de openingszin van alinea 16. (*'We hadden ... vertelt Hobson.*)
In bovengenoemde zin wordt een argument gehanteerd op basis van
A algemene normen en waarden.
B emotie.
C ervaring.
D gevolg.
E vergelijking.
- 1p **9** In alinea 17 wordt een redenering gebruikt op basis van
A controleerbare feiten.
B normen en waarden.
C onderzoeksbevindingen.
D vermoedens.

- 2p 10 Lees de volgende beweringen over de laatste alinea van de tekst:
De laatste alinea

- 1 is een oproep om op de juiste momenten goed te presteren.
- 2 maakt een afweging tussen de vele mogelijkheden.
- 3 rondt de tekst af met een aanbeveling.
- 4 snijdt, zonder reden, een nieuw onderwerp aan.
- 5 trekt een conclusie uit de hoofdzaken van de tekst.
- 6 vat de hoofdzaken van de tekst kort samen.

Welke twee beweringen zijn juist? *Noteer alleen de nummers.*

- 2p 11 Lees onderstaande genummerde beweringen.
Kruis (X) op de uitwerkbijlage achter elk nummer aan of deze bewering juist of onjuist is op basis van de tekst.

bewering	
1	De tekst bespreekt verschillende negatieve aspecten van werkrituelen.
2	De tekst bevat onderzoeksgegevens over de gevolgen van werkrituelen.
3	De tekst legt uit hoe werkrituelen zich kunnen ontwikkelen tot gewoontes.
4	De tekst onderwerpt de werkrituelen van wetenschappers aan een oordelende blik.

- 1p 12 Hoe moet de titel *Het nut van werkrituelen* geïnterpreteerd worden?
- A De titel duidt aan dat ook twijfelachtige gewoontes positieve effecten kunnen hebben.
 - B De titel geeft de algemene tendens bij de wetenschappers die werkrituelen bij sporters analyseren.
 - C De titel is ironisch bedoeld; de schrijver heeft helemaal geen positieve kijk op werkrituelen.
 - D De titel is onvolledig; de titel zou alle aspecten van het onderwerp van de tekst moeten noemen.
- 1p 13 Welke tekststructuur vormt de basis waarop de tekst is gebouwd?
- A argumentenstructuur
 - B aspectenstructuur
 - C probleem-oplossingstructuur
 - D voor- en nadelenstructuur

- 2p 14 De schrijver gebruikt in de tekst verschillende soorten bronnen. Hieronder staat een opsomming van soorten bronnen. Kruis op de uitwerkbijlage achter elk nummer aan of dit soort bronnen wel of niet gebruikt wordt in de tekst.

soorten bronnen	
1	bronnen met algemene informatie over de menselijke geest
2	bronnen met wetenschappelijke uitspraken over werkrituelen
3	bronnen waarin geschiedkundige informatie over werkrituelen staat
4	bronnen waarin verschillende gebruiksmogelijkheden van werkrituelen staan

- 1p 15 Op welke manier moet de tekst getypeerd worden?
- A Dit is een beschouwende tekst met activerende elementen.
 - B Dit is een beschouwende tekst met informatieve elementen.
 - C Dit is een betogende tekst met informatieve elementen.
 - D Dit is een betogende tekst met subjectieve elementen.
- 1p 16 Waarom zou je als lezer deze tekst onbetrouwbaar kunnen noemen?
- A De bron van de tekst staat slecht bekend.
 - B De feiten zijn onvolledig weergegeven.
 - C De gegeven informatie is eenzijdig.
 - D De tekst is onvakkundig geschreven.

Fragment 1

1 In de tijd dat ik solliciteerde voor mijn eerste baan had ik een geluksjasje. Het was een zwart linnen colbertje, met wat eigenwijze kleurenvlakken in donkergroen. Het hielp me vlekkeloos door alle eerste sollicitatiegesprekken heen. Vervolgens had ik alleen geen 'lucky outfit' voor het tweede gesprek, dus daar moest ik de beoogde baan vaak afgeven aan iemand met meer ervaring.

2 Natuurlijk weet ik wel dat mijn jasje echt geen magische krachten heeft. Maar solliciteren is nou eenmaal een situatie waar we geen grip op hebben. En juist op dat soort momenten zoeken we naar manieren om de controle te herpakken en neigen we naar bijgeloof.

3 Daar is helemaal niks mis mee. Een klein beetje bijgeloof vijzelt ons zelfvertrouwen op. Denk aan het verhaal van Dumbo, het olifantje dat gewoon zelf kon vliegen, maar dat een veertje nodig had om er ook echt in te geloven. Maar mocht je nou toch eens je gelukspen kwijtraken of niet meer in je sollicitatiejasje passen, weet dan dat deze objecten niet nodig zijn om te presteren. Je kan meer dan je denkt, als je maar in jezelf gelooft.

Naar: Chantal van der Leest, AD.nl, januari 2020

- 1p 17 Lees het fragment op de vorige pagina.
Hoe is de houding van de schrijfster van het fragment ten opzichte van werkrituelen?
- A Zij gelooft er niet in en maakt ze belachelijk.
 - B Zij heeft er geen duidelijk mening over.
 - C Zij staat er wel positief tegenover.
 - D Zij ziet zowel de voor- als de nadelen.
- 1p 18 In alinea 3 van het fragment wordt geredeneerd op basis van
- A emotie.
 - B feiten.
 - C morele oordelen.
 - D vergelijking.
- 1p 19 Tennisser Nadal (zie inleiding van de hoofdtekst) moet een wedstrijd spelen, en er is alleen een waterkoeler met cups naast de baan, in plaats van waterflesjes.
Noteer in eigen woorden welk advies de schrijfster van het fragment op dat moment aan Nadal zou geven. *Gebruik het woord 'waterflesjes' in je antwoord en gebruik maximaal 10 woorden.*

Tekst 2 Laat vaker zien wat je dwars zit

- 18p 20 Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 160 woorden van de tekst *Laat vaker zien wat je dwars zit*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

Uit je samenvatting moet duidelijk worden:

- Welk verschijnsel beschreven wordt;
- Wat de verklaring hiervoor is en waarmee het te maken heeft;
- Wat blijkt uit wetenschappelijk onderzoek;
- Welke redenen gegeven worden om het tegenovergestelde te doen;
- Welke waarschuwingen gegeven worden en om welke reden;
- Welke concluderende adviezen gegeven worden.